

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет (інститут) психології та соціології
Кафедра загальної і соціальної психології та соціології

Навчально-методичні матеріали
до вибіркової навчальної дисципліни

ТРЕНІНГ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Луцьк – 2021

УДК 159.98:316.77(075.8)
Т 66

*Рекомендовано до друку методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол №5 від 27. 01. 2021 р.*

Рецензенти:

Дучимінська Т.І. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної та клінічної психології Волинського національного університету імені Лесі Українки;
Антонюк Н.А. – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри педагогіки. Психології та окремих методик Луцького педагогічного коледжу

Тренінг соціальних комунікацій: навч.-метод матеріали до вибіркової.
Т 66 навч. дисц. / уклад. Зореслава Крижановська. – Луцьк : [б. в.], 2021. – 15 с.

Розроблені навчально-методичні матеріали для допомоги студентам у формуванні систематизованих знань про ефективну комунікацію та засвоєння ними основних методологічних і теоретичних засад психологічного тренінгу, оволодінні методами наукового дослідження комунікаційних явищ.

Обсяг та зміст курсу є основою для подальшого вивчення студентами інших психологічних і соціальних дисциплін. Фактичний зміст окремих тем та завдань виходить за межі поданої під час аудиторних занять інформації, що спонукатиме студента до творчого пошуку, розвитку психологічної допитливості.

Для студентів денної та заочної форми навчання, викладачів і всіх, хто цікавиться психологією.

**УДК 159.98:316.77(075.8)
Т 66**

© Крижановська З. (укладання), 2021
© Волинський національний університет імені
Лесі Українки, 2021

ЗМІСТ

1. ВСТУП	4
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ.....	5
3. . СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ.....	7
5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ.....	11
6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ.....	11

ВСТУП

Ефективна професійна діяльність сучасного соціального працівника різної спеціалізації неможлива без цілісної системи знань про форми та методи вивчення соціальної комунікації, як засобу взаємодії людей, соціальних інституцій та людських спільнот. Такі знання є особливо необхідними для студентів-психологів, так як специфіка їх діяльності передбачає активне володіння навичками розуміння і оцінки ефективності управлінських та творчих рішень в сфері соціальної комунікації.

Програма навчальної дисципліни складена у відповідності до Стандарту вищої освіти України по спеціальності 053 “Психологія” і враховує його вимоги.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів базової системи наукових знань з питань соціальних комунікацій та формування практичних навичок ефективної соціальної комунікації.

Основне завдання навчальної дисципліни – сприяти психологічній підготовленості майбутніх психологів до професійної діяльності.

Опісля вивчення навчальної дисципліни студенти повинні *знати*:

- особливості сучасного науково-дослідницького пошуку, орієнтованого на інтеграцію наукового знання в практиці соціально-орієнтованого управління, пов’язаного з створенням діалогічного комунікативного простору між учасниками комунікації;

- процедурні та підходи до вивчення комунікаційних процесів, а також з технології проектування інформаційного середовища;

- основні прийоми, які дозволяють самостійно аналізувати та розуміти динаміку комунікативних процесів.

До завершення вивчення дисципліни студенти мають стати *компетентними* у таких питаннях:

- будуть здатними розв’язувати складні спеціальні задачі та практичні проблеми у сфері психології комунікацій, які передбачають застосування основних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов;

- на основі отриманих теоретичних знань та знайомств з основними процедурами соціально-діалогічних та соціально-проективних технологій оволодіти практичними навичками діалогічного спілкування, тобто спілкування з взаєморозумінням (ЗК1);

- сформуують навички використання інформаційних технологій (ЗК3);

- сформуують навички міжособистісної взаємодії (ЗК8);

- будуть здатними працювати в команді (ЗК9);

- оволодіють необхідним рівнем методологічної підготовки, яка дасть змогу майбутнім психологам вийти на розуміння, діагностику та проектування взаємообернених процесів в системі “людина – людина” (СК5 – СК8).

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 05 Соціально-поведінкові науки, Спеціальність 053 Психологія, Освітньо-професійна програма Психологія Освітній рівень бакалавр	Нормативна/Вибіркова
Кількість годин/кредитів 180/_6_		Рік навчання _2_
ІНДЗ: <u>немає</u>		Семестр _4-ий_
Мова навчання		Лекції _28_ год.
		Практичні (семінарські) 38 год.
		Лабораторні _38_ год.
		Індивідуальні _-_ год.
	Самостійна робота _62_ год.	
	Консультації _14_ год.	
	Форма контролю: залік	
	українська	

II. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
<i>Тема 1.</i> Моделі соціальної комунікації: від інформування – до діалогу.	10	2	2	0	6	ДС/5
<i>Тема 2.</i> Іntenційні механізми соціальної комунікації.	10	2	2	0	6	ДС/5
<i>Тема 3.</i> Комунікативні механізми Розуміння: знання, значення, смисл.	10	2	2	0	6	
<i>Тема 4.</i> Текст як комунікативний знак вищого порядку.	14	-	2	6	6	РМГ/5
<i>Тема 5.</i> Поняття комунікативної компетенції.	20	2	2	8	8	ДС/5
<i>Тема 6.</i> Диференціація аудиторії по комунікативним (інтерпретційним) навичкам.	16	2	2	8	6	
<i>Тема 7.</i> “Картини світу” різних інтерпретаційних груп аудиторії.	8	-	2	0	6	ДС/5
<i>Тема 8.</i> Проблема ефективності комунікаційних процесів.	8	-	2		6	РМГ/5
<i>Тема 9.</i> Проблеми і методи соціально-орієнтованого управління комунікаційними процесами.	12	2	4	0	6	ДС/5
<i>Тема 10.</i> Оцінка ефективності використання комунікативних процесів.	10	2	2		6	РК/5
Разом за модулем	180	14	22	22	62	40
Види підсумкових робіт (за потреби)						Бал
Модульна контрольна робота						60
Всього годин/ Балів	180	14	22	22	62	100

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Тема 1. *Моделі соціальної комунікації: від інформування – до діалогу.*

Соціальна комунікація як універсальний соціокультурний механізм, орієнтований на взаємодію соціальних суб'єктів, на відтворення і динаміку соціокультурних норм і зразків соціальної взаємодії.

Знакова комунікація як процес, діяльність і універсальний механізм соціокультурної (в тому числі міжкультурної) взаємодії людей, як чинник формування суспільної психології та культури.

Соціальна значущість загальноприйнятої в соціумі моделі комунікації.

Найбільш відомі моделі комунікації:

- лінійна модель (Ласуел);
- інтеракційна модель (Н'юкомб);
- діалогічна модель (Дрідзе).

Переваги і недоліки перших двох моделей, потреба в моделі комунікації, яка враховує соціальний контекст, особливості простору-часу, метаболічні соціокультурні процеси між людиною та інформаційним середовищем.

Діалогічна модель комунікації як інтенційна (мотивована і цілеумовлена) текстова діяльність, здійснювана людьми в контексті проблемних життєвих ситуацій, які лежать біля витоків будь-яких соціально значущих процесів.

Поняття комунікативної інтенції як рівнодіючій мотивам і цілям спілкування та взаємодії людей.

Діалог як взаєморозуміння людей, які спілкуються, який виявляється в прагненні й умінні комунікатора порозумітися, з одного боку, а, з іншого – в навичках і прагненні комуніканта до адекватного розуміння авторської інтенціональності.

Тема 2. *Інтенційні механізми соціальної комунікації.*

Комунікативна інтенція як самоцінний предмет потреби комунікантів в діалозі.

Відмінне та спільне між комунікативною інтенцією та функцією.

Типологія комунікативних інтенцій (в соціальному спілкуванні):

- інтенція повідомляти, поширювати знання про дійсність, інформувати;
- інтенція просвіти, культурницької діяльності, ідеї добра, загальноновизнаних цінностей;

- інтенція діяти, впливати на громадську думку, на поведінку і емоції людей;
- різні супутні інтенції, пов'язані з інтенцією впливу;
- інтенція надавати допомогу, підтримку в складних, проблемних життєвих ситуаціях людей;
- інтенція розважати, веселити;
- інтенція залучення уваги, конкуренції з іншими комунікаторами;

“непроявлена” інтенція, в тому числі прагнення до нейтральності як до сучасного типу спілкування;

- інтенція духовного пошуку (сенси життя, “формула щастя”, способи самоствердження і інше.);
- інтенція, пов'язана з правдивістю, щирістю, саморефлексією.

Типологія особистісних комунікативних інтенцій, типових для соціального спілкування.

Іntenціональний підхід до вивчення іміджу (образу).

Тема 3. Комунікативні механізми. Розуміння: знання, значення, смисл.

Механізм соціальної комунікації – обмін діями створення й інтерпретації текстів, тобто, текстова діяльність, в ході якої з'ясовується, здатні або не здатні люди розуміти один одного.

Комунікативна поведінка і комунікативна діяльність.

Варіанти знакового спілкування:

- комунікація (діалог, порозуміння, смисловий контакт);
- псевдокомунікація (спроба діалогу, що не завершилась адекватними інтерпретаціями комунікативних інтенцій);
- псевдокомунікація (спроба діалогу, що не завершилась адекватними інтерпретаціями комунікативних інтенцій);

Слово, знак як “будівельний матеріал” для донесення інтенціональності тексту.

Значення і сенси в знаковій комунікації.

Іntenціональність як основна змістотворча характеристика тексту.

Механізми розуміння реальності: дедукція (міркування від посилю до наслідків) і апдукція (міркування від наслідків до посилю).

Універсальні способи осмислення інтенціональності тексту.

Тема 4. Текст як комунікативний знак вищого порядку.

Текстова діяльність як автентичний (справжній, сутнісний) соціально-психологічний механізм спілкування й взаємодії людей.

Текст як ієрархія комунікативно-пізнавальних програм, об'єднаних інтенцією, “працюючих” на неї (для її донесення).

Мікроструктура тексту: опорні смислові вузли (логіко-фактологічний ланцюжок).

Макроструктура тексту: поняття ієрархічно організованої змістовно-смислової структури тексту, об'єднаної інтенцією.

Мотиваційно-цільовий (інтенціональний) аналіз тексту: загальні принципи і метод.

Тема 5. *Поняття комунікативної компетенції.*

Поняття комунікативних збоїв або “смислових ножиць”.

Поняття комунікативної компетенції, або рівня комунікативно-пізнавальних умінь людини.

Мовна і інтенціональна свідомість особистості. “Картини світу” або “зразки світу” людини.

Причини “смислових ножиць” між носіями загальних і різних мов і культур. Суб'єктивні і соціокультурні чинники смислових різночитань.

Тема 6. *Диференціація аудиторії по комунікативним (інтерпретаційним) навичкам.*

Текст і “образ тексту” в інтерпретаціях.

Методика виявлення рівня комунікативних навичок.

Диференціація аудиторії по комунікативним (інтерпретаційним) навичкам:

- група, яка інтерпретує адекватно;
- група, яка інтерпретує частково адекватно;
- група, яка інтерпретує неадекватно;
- група, яка інтерпретує “по установці”;
- група, яка не вступає в комунікацію.

Розміри і параметри вищеназваних інтерпретаційних груп. Соціальна значущість розвитку комунікативних навичок людей.

Тема 7. *“Картини світу” різних інтерпретаційних груп аудиторії.*

Поняття про “картину світу” (образи світу) особистості.

Комунікативна інтенція як елемент “картини світу” особистості.

“Картини світу” і соціально значущі реакції представників різних інтерпретаційних груп аудиторії при зустрічі з типовими комунікативними інтенціями.

“Картини світу” різних інтерпретаційних груп сучасних дітей і молоді.

Образ (імідж) і інтенціональність образів “публічних особистостей” як елементи “картини світу” особистості.

Соціальна значущість масового переходу до діалогічної моделі комунікації.

Тема 8. Проблема ефективності комунікаційних процесів.

Ефективність спілкування як взаєморозуміння, налаштованість комунікантів на діалог.

Ефективність і ефекти комунікації. Маніпуляція, вплив, переконання, діалог: соціально значущі післядії різних форм спілкування з аудиторією.

Чинники та характеристики діалогічного спілкування.

ЗМК як інститут комунікації: проблеми соціальної ефективності. Public relations (PR) як інститут комунікації: проблеми соціальної ефективності.

Реклама, менеджмент як інститути комунікації: проблеми ефективності.

Поняття ефективності міжкультурної комунікації.

Конфлікт в комунікації.

Механізми та чинники культурних змін.

Креативність (творчий підхід) в пізнанні та комунікації як чинник подолання відхилень від внутрікультурних зразків і норм.

Загальне та відмінне в способах втілення комунікативних інтенцій і “прочитання” текстів в різних культурах.

Тема 9. Проблеми і методи соціально-орієнтованого управління комунікаційними процесами.

Концепція соціального (соціально орієнтованого) управління, заснованого на високорозвинених формах соціальної комунікації. Її відмінність від технократичних концепцій.

Сучасні соціально-проектні технології як спосіб втручання науки в практику вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень на базі широкого використання комунікативних прийомів і каналів.

Прогнозоване соціальне (соціокультурне) проектування як ключовий етап соціально-управлінського циклу, як спосіб інтеграції міждисциплінарного наукового знання в практику вироблення соціально значущих управлінських рішень.

Технологія прогнозованого соціального проектування.

Стадії прогнозованого соціального проектування: соціально-діагностична та комунікативно-конструктивна.

Дослідницькі стратегії та методи, використовувані на різних стадіях прогнозованого соціального проектування.

Використання принципу співвіднесення (зіставлення) даних, отриманих шляхом використання різних дослідницьких методів і підходів: відкриті і закриті питання, тести, шкали, контент-аналіз, мотиваційно-цільовий аналіз, реконструкція мотиваційно-цільових структур.

Соціальна експертиза як випереджаюче зважування соціально значущих наслідків від реалізації управлінських рішень, проектів і програм.

Тема 10. *Оцінка ефективності використання комунікативних процесів.*

Ефективний комунікативний процес. Критерії оцінки ефективності комунікацій.

Умови підвищення ефективності комунікацій. Принципи конструктивних комунікацій.

Зворотній зв'язок через невербальне спілкування.

IV. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЮВАННЯ

1. Моделі соціальної комунікації: від інформування – до діалогу.
2. Моделі комунікації (Г. Лассуелл, Т. Ньюкомб, Д. Дрідзе).
3. Іntenційні механізми соціальної комунікації.
4. Діалог як основа взаєморозуміння.
5. Комунікативні механізми.
6. Розуміння: знання, значення, смисл.
7. Текст як комунікативний знак вищого порядку.
8. Теорія соціальної комунікації як текстової діяльності.
9. Поняття комунікативної компетенції.
10. Диференціація аудиторії по комунікативним (інтерпретційним) навичкам.

V. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Обов'язкова література:

1. Биркенбиль В. Ф. Коммуникационный тренинг : Наука общения для всех / В. Ф. Биркенбиль ; пер. с нем. Н. Чупеева. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 2002. - 350 с. : ил. - (Популярная психология).
2. Гольдштейн А. Тренінг умінь спілкування : Як допомогти проблемним підліткам / А. Гольдштейн, В. Хомик ; пер. з англ. В. Хомика. - Київ : Либідь, 2003. - 520 с.
3. Забаровська С. М. Програма тренінгу емоційної компетентності для практичних психологів / С. М. Забаровська // Практична психологія та соціальна робота. - 2013. - № 9. - С. 47-59. - Бібліогр.: 17 назв.
4. Конфліктологічне консультування : навч. посіб. / уклад. Зореслава Юрїївна Крижановська. – Луцьк : ВЕЖА-ДРУК, 2017. – 112 с.
5. Крижановська З. Ю. Вплив мережі Інтернет, як засобу масової комунікації, на соціалізацію підлітка / З. Ю. Крижановська, Л. М. Ляшко // Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень : матеріали XIV

Міжнарод. наук.-практ. конф. аспірантів і студентів (12–13 трав. 2020 р) - Луцьк, 2020. - С. 306 - 309.

Додаткова література:

1. Айзенбарт М. М. Сутність поняття "соціально-комунікативна компетенція" в сучасній науковій парадигмі [Електронний ресурс] / М. М. Айзенбарт // Молодий вчений. - 2017. - № 4.3. - С. 1-4. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_4 (дата звернення: 09.11.2020). – Назва з екрана.
2. Берроу А. Искусство деловых коммуникаций // Проблемы теории и практики управления. – 1993. – N 5.
3. Гавриловська // Психологічні перспективи / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; [редкол.: Л. Засекина (голов. ред.) та ін.]. - Луцьк, 2010. - Вип. 16. - С. 26-34. - Бібліогр.: с. 33-34.
4. Джонсон Девід В. Соціальна психологія : Тренінг міжособистісного спілкування / Д. В. Джонсон ; пер. з англ. В. Хомика. - Київ : КМ Академія, 2003. - 288 с.
5. Дурманенко Є. А. До проблеми формування конфліктологічної компетентності педагога / Є. А. Дурманенко, О. А. Кучер // Проблеми педагогічних технологій : зб. наук. пр. / Акад. пед. наук України, Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки, Волин. акад. дім. - Луцьк, 2005. - Вип. 2 (31). - С. 4-8.
6. Забаровська С. М. Програма тренінгу емоційної компетентності для практичних психологів / С. М. Забаровська // Практична психологія та соціальна робота. - 2013. - № 9. - С. 47-59. - Бібліогр.: 17 назв.
7. Карпенко Є. В. Основи психотренінгу : навч. посіб. / Є. В. Карпенко ; Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. - Львів; Дрогобич : Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка, 2015. - 76 с.
8. Коноваленко Н. В. Соціальна комунікація як чинник сучасної інформаційної культури: теоретико-методологічний контекст [Електронний ресурс] / Н. В. Коноваленко // Нова парадигма. - 2014. - Вип. 119. - С. 52-61. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nopa_2014_119_7 (дата звернення: 09.11.2020). – Назва з екрана.
9. Литвиненко В. В. Комунікативна та комунікаційна системи - диференціація понять [Електронний ресурс] / В. В. Литвиненко // Current issues of mass communication. - 2013. - Issue 14. - С. 30-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmk_2013_14_7 (дата звернення: 09.11.2020). – Назва з екрана.
10. Малиш М. М. Окремі комунікативні аспекти соціального діалогу [Електронний ресурс] / М. М. Малиш // Обрії друкарства. - 2015. - № 1. - С. 106-112. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obdr_2015_1_15 (дата звернення: 06.11.2020). – Назва з екрана.
11. Матвійчук Т. П. Наукове трактування тексту та його роль у комунікативній діяльності людини [Електронний ресурс] / Т. П. Матвійчук //

Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10, Проблеми граматики і лексикології української мови. – Київ, 2012. - Вип. 9. - С. 134-138. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_10_2012_9_40 (дата звернення: 06.11.2020). – Назва з екрана.

12. Мельник Ю. Енергія тренінгу / Ю. Мельник, С. Клім. - Київ : Главник, 2008. - 144 с.

13. Міщук І. М. Складові комунікативної компетенції / І. М. Міщук // Нові технології навчання : наук. метод. зб. / М-во освіти і науки України; Ін-т іновац. технологій і змісту освіти. - Київ, 2007. - Вип. 46. - С. 64-67.

14. Морська Л. І. Комунікативна компетенція особистості в міжкультурному середовищі / Л. І. Морська // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; [редкол.: Г. Л. Аркушин та ін.]. - Луцьк, 2011. - № 5 : Філологічні науки : Мовознавство, ч. 2. - С. 191-194. - Бібліогр.: 8 назв.

15. Нечаєва О. Розвиток навичок спілкування підлітків і старшокласників з проявами інтелектуальної обдарованості / О. Нечаєва // Обдарована дитина. - 2008. - № 4. - С. 52-58.

16. Ніконова Д. В. Психологічний тренінг "Я та інші" (формування компетенцій міжособистісного спілкування у підлітків) / Д. В. Ніконова, О. С. Сьомик // Обдарована дитина. - 2012. - № 6. - С. 33-40.

17. Сидоренко Е. В. Тренінг комунікативної компетентності в деловому взаємодії / Е. В. Сидоренко. - Санкт-Петербург : Речь, 2004. - 208 с.

18. Соловей О. А. Соціально-психологічний тренінг як метод розвитку комунікативної компетентності державних службовців / О. А. Соловей // Психологічні перспективи / Східноєвроп. Нац. Ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т соц. Та політ. Психології АПН України. - Луцьк, 2013. - Вип. 22. - С. 234-243. - Бібліогр.: с. 242-243.

19. Теслюк В. М. Поняття комунікативної компетентності: наукові підходи та визначення сутності [Електронний ресурс] / В. М. Теслюк, Г.С. Мазур // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія : зб. наук. пр. / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Київ, 2013. - Вип. 192(2). - С. 227-232. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2013_192\(2\)_34](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2013_192(2)_34) (дата звернення: 09.11.2020). – Назва з екрана.

20. Тренінг із соціальної комунікації [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів / Л. В. Вікторова [та ін.]. - Київ, 2017. - 105 с. – Режим доступу: <http://dglb.nubip.edu.ua/handle/123456789/5070> (дата звернення: 09.11.2020). – Назва з екрана.

21. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія професійної комунікації : навч. посіб. / Л. Е. Орбан-Лембрик. - Чернівці : Книги - ХХІ, 2010. - 528 с.

22. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. / В. М. Федорчук. - Київ : Центр учб. літ., 2014. - 250 с.

23. Хижняк К. В. Комунікативний тренінг як технологія підвищення ефективності кроскультурної комунікації [Електронний ресурс] / К. В. Хижняк, О. В. Хижняк // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики : міжвузів. зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2014. - Вип. 62. - С. 173-179. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stapttp_2014_62_23 (дата звернення: 09.11.2020). – Назва з екрана.
24. Холод О. М. Ідентифікація процесів пізнання в моделях соціальних комунікацій [Електронний ресурс] / О. М. Холод // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. - 2017. - № 3. - С. 51-61. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drsk_2017_3_11 (дата звернення: 09.11.2020). – Назва з екрана.
25. Холод О. М. Комунікаційні технології : підруч. Для студентів ВНЗ / О. М. Холод ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. - Київ : Центр учб. Літ., 2013. - 212 с.
26. Холод О. М. Соціальні комунікації як поняття в науковій галузі "соціальні комунікації" [Електронний ресурс] / О. М. Холод // Психолінгвістика : наук.-теорет. зб. / Переяслав-Хмельн. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди. – Переяслав-Хмельницький, 2013. - Вип. 12. - С. 286-293. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2013_12_42 (дата звернення: 06.11.2020). – Назва з екрана.
27. Чебикін О. Я. Психологічні основи тренінгових технологій : монографія / О. Я. Чебикін, Т. В. Сінельнікова. - Одеса : Лерадрук, 2013. - 230 с. : іл.
28. Черезова І. О. Комунікативна компетентність як інтегральна якість особистості [Електронний ресурс] / І. О. Черезова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. – Херсон, 2014. - Вип. 1(1). - С. 103-107. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2014_1\(1\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2014_1(1)_20) (дата звернення: 06.11.2020). – Назва з екрана.
29. Шарков, Ф. И. Коммуникология : энцикл. слов.-справ. / Ф. И. Шарков ; Международ. акад. бизнеса и упр., Ин-т соврем. коммуникац. систем и технологий. – М. : Дашков и К, 2010. - 768 с.

Навчально-методичні матеріали

Автор: Крижановська З.

ТРЕНІНГ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Видання друкується в авторській редакції